

Οι «Αχαρνείς» του Αριστοφάνη

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ από τις ιστορικές και πολιτιστικές ετιμολογίες του λογοτεχνικού είδους της αττικής κωμωδίας και ανεξάρτητα από το δείκτη των κομματικών, πολιτικών και λογοτεχνικών αγώνων, στα οποία ήταν μπλεγμένος ο συγγραφέας, τον θαυμάζουμε σαν ένα σύγχρονο μας, για το ανεξάρτητο του μυαλό, την απόλυτη πίστη του στα ατομικά δικαιώματα, την εντελώς δική του κλίμακα αξιών, τις τολμήρες του καρναβαλιστικές προτάσεις για ριζικές αλλαγές της τάξης των πραγμάτων. Τα χαρακτηριστικά που συνδέουν τον Δικαιοπόλη με το μεγάλο του δημιουργό έχουν επιλέξει ο σκηνοθέτης Πολύκαρπος Πολυκάπου και ο ηθοποιός Βαρνάβας Κυριαζής στην βάση του κεντρικού ρόλου, το θάρρος της άποψης και της πράξης, τον πνευματικό και ηθικό ατομικισμό, την έμφυτη τάση προς ολική αντιπολίτευση. Η πρόσκληση ενός μη κωμικού ηθοποιού σαν πρωταγωνιστή στο έργο είναι μια ασυνήθιστη επιλογή.

Ο Κυριαζής δεν παίζει ένα απεγνωσμένο φουκαρά που δεν αντέχει άλλο τα βάσανα του πολέμου, όπως είναι τα άλλα πρόσωπα του έργου, λ.χ. ο γεωργός που έχασε τα βόδια του ή ο πεινασμένος Μεγαρίτης. Για να μην είναι αναγκασμένοι να αναμετρηθούν με τον τόσο αστείο και ανθρόπινο Δικαιοπόλη του Γιώργου Λαζάνη και του Καρόλου Κουν, ο Κυριαζής και ο Πολυκάπου ανοίγουν άλλο δρόμο μέσα στο έργο. Το Δικαιοπόλη τους το χαρακτηρίζουν δυναμισμός και αυτοπεποίθηση, είναι προσωπικότητα. Το αμακινάρι στο πρόσωπο, το απλό κοστούμι τον υποστηρίζουν, τον ξεχωρίζουν από το πλήθος των αστείων πλασμάτων του έργου.

Η εντύπωση που έδινε ο Βαρνάβας Κυριαζής με μια σειρά σκηνοθετικών και ερμηνευτικών του έργων, έμοιαζε με την εικόνα ενός αθλητή που πάει για ρεκόρ, με έκδηλη νευρικήτητα, με φανερό τη μεγάλη προσπάθεια. Οι φιλόδοξοι του στόχοι, η επιθυμία του να τα δείξει όλα, όσα φέρει και μπορεί, η ανυπομονησία του να αποδείξει και σε άλλους αυτά, που ο ίδιος ήξερε για τον εαυτό του, σημάδευαν σε κάποιο βαθμό το «Μάγο του Οζ», τις «Χρωματιστές γυναίκες», τον «Ράπτη Κυριών», τα «Εγκαινία», το Στάνλυ Κοβάλσκι, τον Τζίμμι Πόρτερ...

Πιστεύω ότι αυτή τη φορά από το παίξιμο του λείπει αυτή η πληθωρική επιθετικότητα (που μάλλον έκρυψε μια αυτοάμυνα από τους δύσπιστους κριτές), διότι ο ηθοποιός πίστεψε στην επιτυχία του, κατέκτησε το ατομικό του ρεκόρ και τον ρόλο και δεν είχε ανάγκη την δική μας επιδοκίμασία για να βεβαιωθεί σ' αυτό. Ήταν σίγουρος και άνετος. Αλλά την απόσταση από τον υπόλοιπο θίασο την δι-

ατηρούσε, σαν να ήθελε να κριθεί ξεχωριστά.

Ότι αφορά τον υπόλοιπο θίασο, ίσως αυτό το έργο, περισσότερο από τα άλλα, της περασμένης χρονιάς, να ταιριάζει στην τωρινή σύνθεση του Σατιρικού. Στους «Αχαρνείς» παίζεται ένα είδος ομαδικού θεάτρου, όπου η κατά δύναμη συνεισφορά του καθενός, φέρνει κέρδος που το μοιράζονται όλοι. Ο Π. Πολυκάπου κατάφερε να λύσει ένα σημαντικό πρόβλημα με τους ηθοποιούς που παίρνουν μέρος στο χορό, δημιούργησε την εν-

ελάχιστη εξωτερικά μέσα. Πόσο συγκρατημένος και μετρημένος στην πλαστική, κίνηση, χειρονομίες ήταν ο Μ. Μιχαηλίδης και στο «Ράπτη ...κυριών» και τώρα στους «Αχαρνείς» και ταυτόχρονα πόσο κωμικές ήταν οι φιγούρες που έφτιαξε στα δύο έργα. Ευχόμαστε η επίσκεψη εργασίας στην Κύπρο του ελλαδίτη ηθοποιού να κρατήσει.

Μιλώντας για την οικονομία εκφραστικών μέσων, οι φιγούρες που έφτιαξε στην παράσταση ο Κώστας Καζάκας, φάνηκαν υπερβολικές, διότι ο ερμηνευ-

για να βγάξει περισσότερο γέλιο. Επειδή η σύγκριση με τις «Εκκλησιάζουσες» είναι συνεχεία στο μυαλό μου (παίχτηκε πρόπερι μόλις από τον ίδιο θίασο, πάλι Αριστοφάνης στην κυπριακή διάλεκτο), η μετάφραση του Κώστα Μόντη ήταν ίσως πιο χαριτωμένη και ποιητική, του Κυθρεώτη όμως πιο πιστή.

Συνεχίζοντας τη σύγκριση με την παλιότερη δουλειά του Σατιρικού θα τονίσουμε ότι και ο σκηνογράφος και ο ενδυματολόγος και οι χορογράφοι που ήταν οι ίδιοι και στις δύο παραστάσεις, αυτή τη φορά έχουν δουλέψει καλύτερα. Οι Ζέλεια και η Σόφη Γεωργιάδου έχουν δημιουργήσει πραγματικά κωμικούς χορούς. Η χορογραφία τους, σε συνδυασμό με τη πολύ καλή μουσική του Σωτήρη Καραγιώργη, το τραγούδι του Μιχάλη Τερλικκά και το πιδικιάβλι του Χαράλαμπου Δημοσθένους, προσθέτουν πολλά στην παράσταση. *

Μετάφραση: Ιάκωβος Κυθρεώτης

Σκηνοθεσία: Πολύκαρπος Πολυκάπου

Σκηνικά: Μίκης Λοΐζου

Κοστούμια: Κώστας Καυκαρίδης

Μουσική: Σωτήρης Καραγιώργης

Χορογραφία: Ζέλεια και Σόφη Γεωργιάδου.

Παίζουν: Βαρνάβας Κυριαζής, Μανώλης Μιχαηλίδης, Κώστας Καζάκας, Παντελής Άντωνας, Παντελής Παπακωνσταντίνου, Πόπη Αβραάμ, Ζώη Κυπριανού, Χρίστος Ζάνος, Έλενα Χριστοφή, Αντρέας Μελέκης, Σοφοκλής Κωμοδρόμος, Παντελής Κλείτου, Μόνικα Μελέκη, Μιχάλης Τερλικκάς.

τύπωση πολυκοσμίας στη σκηνή. Με ομαλές αποχωρήσεις των ηθοποιών από το χορό για την ερμηνεία πολλών μικρών ρόλων του έργου και τις γρήγορες επιστροφές τους η σύνθεση του χορού συνέχεια αλλάζει, χωρίς αυτό να γίνεται αντιληπτό από το κοινό. Στις σόλο εμφανίσεις πολύ καλοί ήταν ο Χρίστος Ζάνος στο ρόλο του Μεγαρίτη και ο Μανώλης Μιχαηλίδης στο ρόλο του ανταγωνιστή του Δικαιοπόλη του miles gloriosus Λάμαχου. Όταν ένας ηθοποιός έχει το κωμικό στοιχείο μέσα του, το εκφράζει εύκολα και με

της έκανε μπροστά μας πολλή προσπάθεια ίσως και κόπο, για να δημιουργήσει κωμικά εφέ. Ο ρόλος του Θέωρου ήταν βαρυφορτωμένος και γλωσσικά - η ελλαδίτικη προφορά της κυπριακής διαλέκτου, οι εξεζητημένες ξενικούρες για χαρακτηρισμό του ρόλου.

Γενικά, η μετάφραση του Ιάκωβου Κυθρεώτη στην κυπριακή διάλεκτο προκαλεί σεβασμό σαν μια πολύ υπεύνητη και τίμια δουλειά. Είναι φανερό, ότι ο μεταφραστής αφιερώνεται στο έργο και δεν το εκμεταλλεύεται